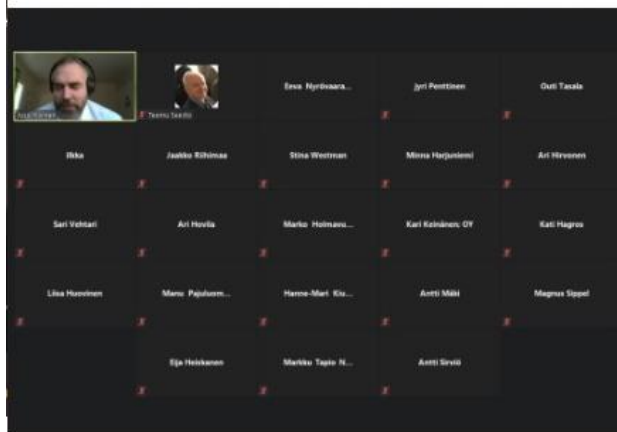

FUCIO

Tilinpäätöskertomus 2020

27.1.2021

FUCIO-kokous 2019 (yllä) ja 2020 (alla)

@FUCIOV

www.FUCIO.fi

Puheenjohtajan katsaus

Koronavuosi oli yksi historian kiireisimmistä IT-väen keskuudessa. Tukea kysyttiin ja annettiin ehkä enemmän kuin koskaan aiemmin. Rinnalla rakennettiin monia etätöitä- ja opetusta tukevia ja mahdollistavia ratkaisuja pika-ai-kataululla. Tehtiin se digiloikka.

Digiloikan myötä digitaaliset työvälineet ovat vakiintuneet osaksi arkea ja jokaisesta yliopistoyhteisön jäse- nestä on tullut digiajan työntekijä ja usein myös digiasiantuntija. Tämä osaamisen kehittyminen on ollut yksi kriit- tisistä menestystekijöistä vuoden aikana. Osaamisen edelleen kehittäminen on tärkeää jatkossakin, kaikki vanhat toimintamallit eivät ole enää järkeviä digitaalisessa maailmassa ja pois oppiminen on hidasta. Toiminnan muutok- seen liittyy myös kulttuurin muutos. Kevään aikana etätoimintamallit ovatkin jo muuttaneet ajatteluamme ja kult- tuuriamme. Kulttuurimuutos on kuitenkin vielä kesken, uutta ajattelua vaaditaan vielä monilla alueilla.

Kulunut vuosi osoitti, että IT ei ole erillinen irrallinen saareke vaan kiinteä ja kriittisen tärkeä osa lähes kaik- kea toimintaa. Toiminnan kehittäminen on siten myös IT:n kehittämistä. Kevät on vahvistanut jo aiemmin tode- tun: toiminnan kehittämisen kannalta on erittäin tärkeää, että toiminnan kehittäjällä on vahva omistajuus myös omaan toimintaansa liittyvien digitaalisten ratkaisujen kehityssuunnan näyttämisestä ja kehityksen johtamisesta. IT-yksiköt tukevat, fasilitoivat, kehittävät ja koordinoivat yhteistyössä toiminnasta vastaavien kanssa. IT ja IT-yksi- kön rooli on mahdollistajan rooli, oli kyse sitten jatkuvan oppimisen kehittämisestä, tutkimuksen digitalisoimi- sesta tai hallinnollisten prosessien järkiperaistamisestä työnkuluja automatisoimalla. Omistajuuden tärkeys tu- lee näkymään myös vuonna 2021, kun siirrymme hybriditoimintaan ja olemme jälleen uusien valintakoejärjeste- lyiden edessä.

Kevät osoitti yhteistyön voiman. Vuoden haasteista ei olisi selvitty ilman FUCIO-verkoston yhteistyötä ja monessa kohtaa venymistäkin vaativaa sitoutumista. Yhteistyö on ollut erinomaista myös FUCIO-verkoston sidos- ryhmien kanssa. Kiitokset arvokkaasta panoksesta ja hyvästä yhteistyöstä! Yhteistyö on välttämätöntä myös vuo- teen 2021 mentäessä. FUCIO-verkostolla tulee olemaan keskeinen rooli muun muassa Digivisio 2030 -työssä, va- lintakokeiden toteutuksessa ja toimisessa ja vaikuttamisessa eri verkostoissa.

Hyvää digimatkaa vuodelle 2021!

Ari Hirvonen
Jyväskylän yliopisto
FUCION puheenjohtaja

Sisällys

1	Turbulenttinen vuosi.....	4
1.1	Vaihdoksia jäsenistössä	4
1.2	Covid-19 vaikutuksia verkoston toimintaan	4
1.3	Tavoiteasetantaa vuodelle 2021	5
2	Sidosryhmäyhteistyö	6
2.1	Digivisio 2030 – hanke	6
2.2	Korkeakoulujen tietohallinto – ja ICT-ohjausryhmä	7
2.3	CSC – Tieteen tietotekniikan keskus.....	7
2.4	AAPA-verkosto	7
2.5	Opintohallintoyhteistyö - KOOTuki.....	8
2.6	Synergia-ryhmä.....	8
2.7	Yliopistokirjastot.....	9
2.8	EXAM-konsortio.....	9
2.9	Haka-federaatio	10
2.10	Identiteetin hallinnan ryhmä.....	11
2.11	Tutkimushallinnon tietovirtojen ja tutkimustietovarannon johtoryhmä	11
2.12	Digiopetus-ryhmä	11
2.13	Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta –seurantaryhmä	11
3	Asiantuntijoiden yhteistyöryhmät	12
3.1	Lisenssi-SIG – Lisenssiasiantuntijoiden ryhmä.....	12
3.2	Kokonaisarkkitehtuuri SIG eli KA-SIG.....	13
3.3	SEC-ryhmä, Tietoturvyhteistyö	13
3.4	Tietosuojavastaavien verkosto	14
3.5	Asianhallinta-SIG.....	15
3.6	IAM-verkosto	15
3.7	IT-projektinhallinta SIG	15
3.8	IT-päivät 2020 peruuntui	15
4	Tehtyjä kartoituksia, selvityksiä ja viestintää	16
4.1	IT-barometri 2020.....	16
4.2	Benchmarking	16
5	Kansainvälinen yhteistyö	16
5.1	NUAS IT-yhteistyö.....	16
5.2	EUNIS	16
6	Jäsenkokouksia ja muuta toimintaa	18
7	FUCIO-jäsenet ja työvaliokunta 2020	18

1 Turbulenttinen vuosi

Vuosi 2020 jää FUCIO-verkoston historiaan monessa mielessä hyvinkin hajanaisena. Covid-19-virus sekoitti suunniteltua toimintaa lähes vuoden alusta asti. Jäsenyksissä tapahtui vaihdoksia vuoden aikana enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

1.1 Vaihdoksia jäsenistössä

Vuoden 2020 alusta aloittanut verkoston uusi puheenjohtaja Jussi Kivinen (TAU) siirtyi toiselle sektorille ja uudeksi puheenjohtajaksi kaudelle 1.10.2020-31.12.2022 valittiin Ari Hirvonen (JY) verkoston syyskokouksessa. Muutoinkin vuosi oli turbulentti jäsenistön vaihtuvuuden osalta.

- 10.2.2020 Turun yliopistossa aloitti uusi IT-johtaja Jani Leino.
- 1.8.2020 Tampereen yliopiston tietohallintojohtaja Jussi Kivinen siirtyi Oikeusrekisterikeskuksen johtajaksi. FUCIO-jäseneksi hänen tilalleen tuli vt. tietohallintojohtaja Jussi-Pekka Pispala.
- 19.8.2020 Turun yliopisto nimesi toiseksi jäsenekseen IT-palvelupäällikkö Terja Hakalan.
- 1.9.2020 Taideyliopiston tietohallintopäällikkö siirtyi Suomen Akatemian palvelukseen. Hänen tilalleen FUCIO-jäseneksi tuli aiempi varajäsen Erik Paalanen.
- 1.12.2020 Taideyliopiston uutena tietohallintopäällikkö/CDO aloitti Mari Nyrhinen. Hän on aiemmin toiminut Diakonia-ammattikorkeakoulun tietohallintopäällikkönä.
- Loppuvuodesta Åbo Akademi valitsi Päivi Soinion uudeksi ICT-johtajaksi vuoden 2021 alusta alkaen.

1.2 Covid-19 vaikutuksia verkoston toimintaan

Vuoden 2020 maaliskuun puolivälissä Covid-19-viruksen vaikutukset yliopistojen toimintaan alkoi näyttää huolestuttavalta. FUCIO-verkosto alkoi pitää verkoston ns. Koronatiistai-kokouksia joka tiistai koko kevään ajan. Tiistai-kokouksissa käsiteltiin mm.

- Keinoja suojata IT-palveluhenkilöstö ja löytää mahdollisia varahenkilöstöä tai osaamistukea, jos pandemia aiheuttaa sairauspoissaoloja IT-henkilöstössä.
- Etätöiden tarpeisiin pitää hankkia lisenssejä ja laitteita.
- Yliopistoissa on voitava toteuttaa digitaaliset työnkulut mm. sähköiset allekirjoitukset.
- Erityiseksi keskusteluaiheeksi nousi tulevat valintakokeet.

Valintakokeiden toteuttaminen kevään 2020 aikana oli iso tietotekninen ponnistus. Toisin kuin amk-sektorilla, yliopistojen valintakokeita tehdään lukuisin eri tavoin jopa samalla tieteenalalla ja yliopistossa. Yliopistoissa järjestettiin keväällä yhteensä yli 300 valintakoetta, joista noin 170 ensimmäisen vaiheen kokeita ja noin 130 toisen vaiheen kokeita. Näiden lisäksi järjestettiin suuri määrä erilaisia taiteen alan valintakokeita. Valintakokeiden monimuotoisuuden takia tarkka järjestettyjen kokeiden määrä ei ole tiedossa.

Valintakokeiden valmistelemiseksi yliopistojen opintohallintopäälliköiden muodostama pandemiaryhmä (myöh. Pandemiaryhmä) toimi rehtorineuvosto Unifin alaisuudessa. Varsin pian Pandemiaryhmään mukaan kutsuttiin edustus IT-johtajien verkostolta. Pääsääntöisesti tässä ryhmässä vieraili puheenjohtaja Jussi Kivinen, varapuheenjohtaja Christa Winqvist (Aalto) ja Markku Närhi (JY).

Pandemiaryhmä alaryhmänä toimi mm. valvontaratkaisujen selvitysryhmä joka systemaattisesti kävi läpi erilaisten teknologioiden hyödyntämisen mahdollisuuksia valintakokeissa. Mielihaluja tiettyjen teknologioiden hyödyntämisen on varsin paljon. Kokeiden järjestäjien toive oli, että valintakokeen voisi tehdä valvottuna mutta etänä. Valvontaratkaisujen ryhmä kartoitti niin Zoom- kuin Teams-verkkoneuvottelutyökalujen ominaisuuksia, plagiaatintunnistuksen hyödyntämistä valintakokeissa ja RecRight-videohaastatteluohjelman kapasiteettivaatimuksia. Lisäksi kerättiin paljon jo olemassa olevia kokemuksia jo toteutuneista valintakokeista erilaisista Moodle-ratkaisuista ja Webropol-kyselyohjelman käytöstä. Lopputulemana valvontaratkaisujen ryhmä sai aikaiseksi suosituslistan teknisistä toteutustavoista ja prosessista etäkoekokeiden toteuttamiseksi. FUCIO-verkostosta valvontaratkaisuryhmässä toimi Ari Hirvonen, Marko Holmavuo (UEF), Kari Keinänen (OY), Markku Närhi ja IT-päsihteri.

Valintakokeet onnistuivat lopulta varsin hyvin. Tästä suuri kiitos kuuluu Metropolia ammattikorkeakoulun ylläpitämälle sähköisen valintakokeen järjestelmälle, jota hyvin moni hakuala myös yliopistosektorilla päätyi käyttämään erityisesti valintakokeiden ensimmäisessä vaiheessa. AMK-sektori on jo vuonna 2019 siirtynyt käyttämään sähköistä valintakoetta, joten tämä osaaminen oli hyvin arvokasta yliopistoille uudessa tilanteessa.

1.3 Tavoiteasetantaa vuodelle 2021

FUCION jäsenistö toteutti syksyn 2020 aikana muutaman workshopin, jossa haettiin FUCION toiminnalle tavoitteet vuodelle 2021 ja hieman pidemmällä aikavälillä vuoteen 2025. Jäsenistöltä tuli kaikkiaan 40 ehdotusta tavoitteiksi ja painopisteiksi. Äänestyksen jälkeen painopistealueiksi vuodelle 2021 nousivat...

1. Digivisio 2030

FUCION haluaa määrittää roolinsa suhteessa Digivisio 2030 hankkeeseen ja samalla myös hankejohtajan positioon suhteessa verkostoon.

2. Verkostoituminen

FUCIO tulee käymään erillisessä työpajassa läpi sidosryhmäkarttaa, ja määrittelemään tarkemmin sidosryhmätyön tavoitteet. Koronavuosi vähensi aktiviteettia sidosryhmätyössä ja erityisesti ammattikorkeakoulujen IT-johtajien verkoston AAPAn suhteen halutaan palauttaa systemaattinen yhteistyö.

3. Valintakoe 2021

Valintakokeissa on teknisesti järkevä (koeteltu ja rajattu) ratkaisu, jota koko FUCIO-verkosto tukee ja jonka rehtorikunta on hyväksynyt. Valintakokeet 2021 on verkoston yhteinen konkreettinen projekti.

4. Direktiivien haltuunotto

Saavutettavuusdirektiivi, tiedonhallintalaki, toisiolaki ovat voimassa ja tuottavat merkittävää työtä IT-palveluille. Lainmukaisuuskäytänteiden osalta tehdään yhdenmukaisia linjauksia verkostoyhteistyöllä.

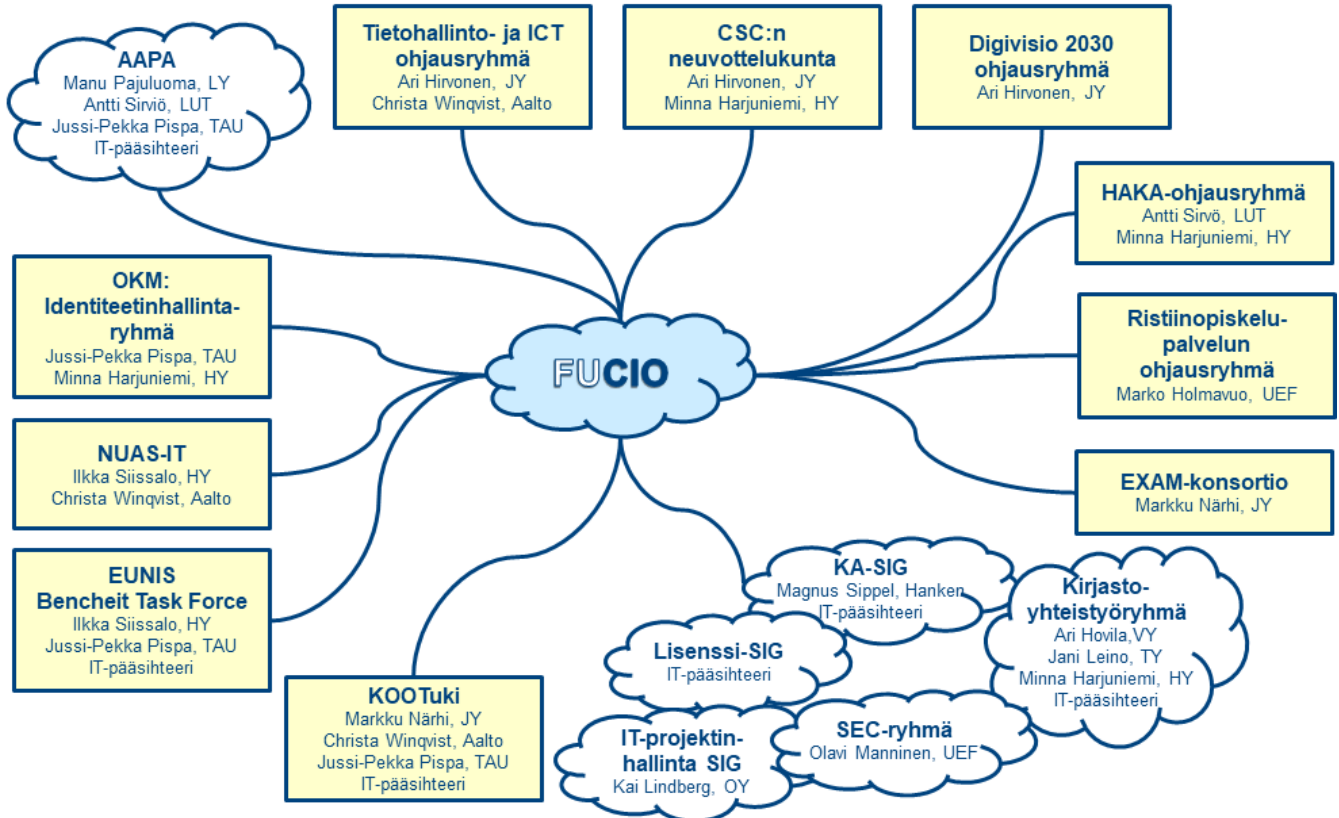
5. SIG-toiminta

SIG-toimintaa tulee resursoida järkevästi ja suunnitellusti. Jokaisessa SIG-ryhmässä, joka toimii aktiivisesti, on IT-johtaja mukana tuomassa ohjauksen näkökulman. IT-johtaja voi olla myös AAPA-verkoston jäsen.

Tavoitteissa näkyy hyvin koronavuoden aiheuttamat häiriöt verkostoitumisen ja valintakokeiden 2020 kohdalla. Verkoston resurssit piti asettaa perustoiminnasta selviämiseen ja vaikka em. asioiden kohdalla tehtiin aktiivisesti ja jopa intensiivisesti yhteistyötä, monia muita sidosryhmäyhteistyön osa-alueita jouduttiin vähentämään.

2 Sidosryhmäyhteistyö

FUCIO-verkoston jäsenistö pyrkii jakamaan sidosryhmiin osallistumisensa mahdollisimman monelle jäsenelle. Oheisessa kuvassa on formaalien ja vapaammin muodostettujen ryhmien edustuksia vuodelta 2020.

2.1 Digivisio 2030 – hanke

Vuoden 2020 aikana jo 2019 startannut Digivisio 2030-hanke¹ käynnistyi toden teolla. Korona siirsi hankkeen resursointia useilla kuukausilla, mutta lokakuussa saatiin hankejohtajan rekrytointi toteutettua. Hankejohtajana aloitti KTM Hanna Nordlund.

Digivisiolla on neljä lupausta: 1. Oppijalle OmaData, 2. Oppijan hyöty kehittämisen keskiössä, 3. Korkeakouluista tiedolla johdettuja avoimia yhteisöjä ja 4. Data yksilön ja yhteiskunnan käyttöön. Näiden kautta saavutetaan vuoteen 2030 mennessä tavoitetila, jossa oppijalla on yksi kansallinen identiteetti ja kaikessa koulutuksessa yhteinen tunnistautumispalvelu. Oppija voi hyödyntää korkeakoulujen avointa e-opintotarjontaa tarpeensa mukaan. Kansallinen "minun tietoni"-portaali on tuo tiedon oppijan kaiken tiedon elinikäisesti hänen käyttöönsä. Tieto luo pohjan ohjaukselle, neuvonnalle, osaamisen tunnistamiselle ja halutessa myös työnhauulle. Tietoa tuodaan niin yksityisen, julkisen kuin ulkomaisenkin toimijan käyttöön yhteisten tietoaaltaiden kautta.

FUCION edustajat Ari Hirvonen (JY) ja Manu Pajuluoma (LY, Lapin amk) hankkeen ohjausryhmässä ovat fasilitoineet vision suunnitteluprosessin, tukeneet aiesopimuksen valmistelussa, olleet mukana hankejohtajan ja työpakettien vastuuhenkilöiden rekrytointiprosessissa sekä viikoittain kokoontuvassa hankejohtajan tukiryhmässä.

Vuoden 2020 lopulla Digivisio 2030-hankkeen osallistumissopimukset olivat allekirjoittamisvaiheessa ja rehtorien haastattelut meneillään. Samalla rekrytoinnit erilaisten työpakettien vetäjiksi olivat avoinna.

¹ <https://digivisio2030.fi/>

2.2 Korkeakoulujen tietohallinto – ja ICT-ohjausryhmä

Tietohallinto- ja ICT-ohjausryhmän tehtävinä ovat

1. Ylläpitää kokonaiskuvaa korkeakoululaitoksen ICT:stä yhteistyössä korkeakoulujen verkostojen kanssa ja seurata, ennakoida ja vaikuttaa korkeakouluihin kohdistuviin tietohallinnollisiin vaatimuksiin.
2. Toimia korkeakoululaitoksen kokonaisarkkitehtuurin ohjausryhmänä, ja tässä roolissa ylläpitää yhteisten arkkitehtuurien ja korkeakoulujen tietomallin hallintamallia ja hyväksyä korkeakoulujen tietomallin muutokset ja hyväksyä arkkitehtuurit yhteisinä julkaistaviksi.
3. Käydä keskustelua ja tehdä esityksiä OKM:n CSC:ltä korkeakouluille ostamien palveluiden sisällöstä ja linjavalinnoista, kuten palvelujen sisällölliset painopisteet ja taloudelliset asiat.
4. Toimia FUNET-yhteisön valtuuttamana työvaliokuntana ja järjestää vuosittainen FUNET vuosikokous kaikille FUNETia käyttäville organisaatioille.

Ohjausryhmän toimikausi on katkolla vuoden 2020 lopussa. Tietohallinto- ja ICT-ohjausryhmä on päättänyt mm. Funet-palveluiden kehittämistä ja keskustellut OKM:n CSC:ltä ostamista palveluista. Lisäksi kokouksissa ylläpidetään digitalisoitumisen tiekarttaa².

Tietohallinto- ja ICT-ohjausryhmässä FUCIO-verkostosta olivat vuoden 2020 aikana mukana puheenjohtaja: Jussi Kivinen (TAU), Ari Hirvonen (JY), Liisa Huovinen (Uniarts) ja Christa Winqvist (Aalto) sekä Unifin edustuksen kautta Kati Hagros (Aalto).

2.3 CSC – Tieteen tietotekniikan keskus

Vuoden 2020 aikana FUCIO-verkoston yhteistyö CSC:n kanssa on jakautunut selvästi kahteen osaan: Ideapankki-toiminta joka toinen torstai työvaliokunnan osalta ja toisaalta valintakoeratkoeratkaisujen koordinointi CSC:n vetämänä.

Ideapankki-toiminnan kautta toteutettiin identiteettihallinnan ideamuotoilu keväällä 2020. Impulssi tähän tuli tietohallinto- ja ICT-ohjausryhmän kokouksesta. Näkökulmina ideamuotoilussa olivat strateginen johtaminen, koulutus-, tutkimus- ja TKI-toiminnan tarpeet sekä identiteettihallinnan erityispiirteet. Ideamuotoiluun osallistui 27 eri näkökulmien edustajaa. Lopputuloksena saatiin aikaan mm. kuvaus keskenään linkittyvien identiteettien jäsentäminen eri näkökulmista.

Ideapankkiin oli ehtinyt syksyyn 2020 mennessä kertyä lähes 120 ideaa. Näiden hallinta on osoittautunut haastavaksi pari kertaa kuussa kokoontuvan ideatoimikunnan näkökulmasta, joten FUCIO- ja AAPA-verkostojen pääsihteerit tekivät ideoista kartoituksen uudelleen allokointiehdotuksen ja idean omista tiedusteltiin kunkin idean tilaa. Pääsihteerit tekivät ideatoimikunnalle aloitteen uudenlaisen prosessin ja toimintamallin aloittamiseksi ideatoimikunnassa vuoden 2020 lopussa.

CSC:n edustajia on osallistunut mm. erilaisten SIGien kokouksiin, mutta yhteiskokousta CSC:n kanssa ei vuoden 2020 aikana järjestetty.

Vuoden 2019 lopussa CSC käynnisti asiakasohjausmallin mukaisen strategiaproessin. Lausunnot saatiin vuoden 2020 alkupuolella ja CSC:n neuvottelukunta käsitteli asiakasohjausstrategiaa joulukuun 2020 kokouksessaan.

CSC:n neuvottelukunnassa FUCIO-verkostoa edustivat kaudella 2020 puheenjohtaja Ari Hirvonen (JY) ja Liisa Huovinen (Uniarts). Huovisen siirryttyä taideyliopistosta, FUCIO esitti Unifille neuvottelukuntaan nimettäväksi Minna Harjuniemi (HY).

2.4 AAPA-verkosto

Yhteistyö AAPA-verkoston kanssa on ollut pääsihteerien kesken hyvin aktiivista koronavuotena. Sen sijaan yhteiskokoukset verkoston jäsenien kanssa on jäänyt toteutumatta. Yhteistyö on tapahtunut spesifeissä yhteistyöryhmissä mm. SSIG-toiminnassa. Yliopistojen kevään 2020 pääsykokeiden järjestämisen suhteen erityisesti Metropolia ammattikorkeakoulun valintakoepalvelun hyödyntäminen ja Metropolian tarjoama tuki on ollut erittäin hyvää ja ansiokasta.

² Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen digitalisoitumisen tiekartta, <https://ka.csc.fi/>

Vuotuinen IT-barometri³ 2020 toteutettiin IT-päsihteerien tekemänä ja julkaistiin tammikuussa 2020. Pääsihteerit käynnistivät Ideapankki-toimintaa kehittävän prosessin syksyllä 2020.

Kevään 2020 aikana kumpikin verkosto toteutti Covid-19-virukseen liittyviä erityiskokouksiaan vähintään kahden viikon välein. Pääsihteerit osallistuivat kummankin verkoston Covid-19-kokouksiin samoin kuin varsinaisiin jäsenkokouksiinkin.

2.5 Opintohallintoyhteistyö - KOOTuki

KOOTuki verkosto⁴ (Korkeakoulujen opiskelun ja opetuksen tukipalveluiden ja hallinnon yhteistyöryhmä) koostuu korkeakoulujen ja yliopistojen opintohallinto- ja IT-verkostoista sekä CSC:n, Opetushallituksen, Digipeda-verkoston ja OKM:n edustajista.

KOOTuki on keskeisenä työnään ohjannut korkeakoulujen opiskelun ja opetuksen tukipalveluiden ja hallinnon (OPI) viitearkkitehtuurin⁵ päivittämistä. CSC:n ja Synergiaryhmän (luku 2.6) työnä tehty uusi versio (OPI 2.0) hyväksyttiin vuoden 2020 alkupuolella. Uudessa versiossa on oppijan oppijapolku otettu kuvaamisen lähtökohdaksi ja myös jatkuvan oppiminen on huomioitu.

Koko vuoden KOOTuki on seurannut suurella mielenkiinnolla Digivisio 2030-hankkeen valmistelua ja organisoitumista. KOOTuki näkee roolinsa Digivisio 2030-hankkeen kanssa sen toiminnan yhteistyökanavana kehittämisen työvälineenä.

Covid-19-viruksen aiheuttama muutos digitaalisiin valintakokeisiin oli monessa KOOTuen kokouksessa esillä. KOOTuki teki opetusvararehtoreille esityksen erillisen valintakoeryhmän perustamiseksi, joka sitten toteutui. Kevään valintakokekokemusten jälkeen katseet suunnattiin kohti vuoden 2021 valintakokeita ja niiden onnistunutta läpivientiä.

Ristiinopiskeluhanke⁶ on ollut esillä useammassakin KOOTuen kokouksessa. Keväällä KOOTuessa hyväksyttiin ristiinopiskelun alustava palvelukuvaus ja ohjausmalli. Palvelun toimittajaksi valittiin CSC.

DigiPeda-ryhmä alkoi syksyllä kehittää omaa 'digikyselyä' eli asiakastyytyväisyyskartoitusta aiemman Educausen ECAR-kyselyn tilalle. Tarkoitus on toteuttaa keväällä 2021 kysely korkeakoulujen opiskelijoiden ja opettajien informaatioteknologian sekä digiopetuksen tarpeista ja kokemuksista.

KOOTuki-ryhmä piti syksyllä yhteiskokouksen Oppijan tietovirtojen ja VIRTa-opintotietopalvelun kanssa. Aiheina kokouksessa oli mm. korkeakoulutuksen tiedolla johtaminen ja koulutuksen ja tutkimuksen tietotuotannon ja tietoarkkitehtuurin ohjaus 2020 jälkeen.

Loppuvuodesta 2020 OILI-palvelu tuli KOOTuen ohjaukseen. Jatkossa korkeakoulukohtaiset kulut päivitetään vuosittain FTE-lukujen perusteella.

Vuoden 2020 lopussa ilmassa oli paljon epävarmuutta, koska DigiCampus-hankkeen jatko oli epäselvä ja koska CSC:n allokoida rahoitus KOOTuen valmisteluun on vähenemässä alkavana vuonna. KOOTuki on luonteeltaan verkostoja yhdistävä ja niille viestivä yhteistyöelin. Sen toiminta kattaa myös Digivisio 2030-hankkeeseen keskeiset tavoitealueet. KOOTuessa edustetut toimijat pitävätkin ryhmän työn jatkamista tärkeänä ei vähiten Digivisio 2030-hankeessa meneillään olevan käynnistämisen ja organisoitumisvaiheen takia. Tämä tulee vaatimaan verkostoilta laajempaa panostusta KOOTuen toimintaan vuoden 2021 aikana.

KOOTuki-ryhmässä ovat FUCIO-verkoston edustajina Markku Närhi (JY) ja Christa Winqvist (Aalto) sekä asiantuntijaedustajina Jussi-Pekka Pispala (TAU) ja IT-päsihteeri.

2.6 Synergiaryhmä

Synergiaryhmä on opintohallinnon ja tietohallinnon asiantuntijoiden osaamisverkosto. Synergiaryhmä kehittää ja tukee korkeakoulujen opiskelun ja opetuksen alueen tietojärjestelmien yhteentoimivuutta sekä tietojen ja käsit-

³ IT-barometri 2020: <https://tt.eduuni.fi/sites/kity/publicAAPAFUCIOdocs/FUCIOAAPA-2020-IT-Barometri.pdf>

⁴ KOOTuki: <https://wiki.eduuni.fi/display/CSCKOOTUKI/KOOTuki-ryhma>

⁵ OPI-viitearkkitehtuuri: <https://wiki.eduuni.fi/display/CSCKOOTUKI/OPI-viitearkkitehtuuri+2.0%3A+koko+dokumentaatio>

⁶ Ristiinopiskelupalvelu (RIPA) : <https://wiki.eduuni.fi/display/Ristiinopiskelupalvelu/Korkeakoulujen+ristiinopiskelupalvelu>

teiden yhteismitallisuutta edistäviä ratkaisuja. Tavoitteena on parantaa sekä tietojen siirrettävyyttä tietojärjestelmien välillä, että johtamisessa ja ohjauksessa käytettyjen tietojen vertailukelpoisuutta. Tämä edellyttää yhdessä työstyä ja sovittua, aktiivisesti kehitettävää yhteentoimivuuden määritysten kokonaisuutta. Synergiaryhmän toiminnassa keskeisinä aihealueina olivat OPI-viitearkkitehtuurin hyödyntäminen, korkeakoulujen prosessi- ja palvelukehitys, korkeakoulujen erityisrahoitettujen hankkeiden työn tulosten seuraaminen, opintohallinnon tietojärjestelmien uudistusprojektien seuraaminen, korkeakoulujen Digivisio-hankkeen seuraaminen sekä yhteisten palveluiden ja liittymien seuranta. Ajankohtaisten yhteisten teemojen lisäksi työpajoissa on kuultu isäntäkorkeakoulujen esityksiä ajankohtaisista aiheista sekä palvelu- ja oppimisympäristöratkaisuista.

Korkeakoulujen opiskelun ja opetuksen tukipalveluiden ja hallinnon viitearkkitehtuurin (OPI) versio 2.0 hyväksyttiin KOOTuen kokouksessa 30.1.2020. OPI-viitearkkitehtuurin ylläpito ja jatkokehitys organisoidaan osana Synergiaryhmän toimintaa, yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Vuoden 2020 aikana Synergian piirissä pyrittiin edistämään OPI-viitearkkitehtuurin hyödyntämistä korkeakouluissa. Huhtikuun työpajassa aihe oli keskeisesti esillä, kun OPI:n hyödyntämistä korkeakoulun prosessi- ja palvelukehityksessä työstyttiin Tampereen yliopiston alustuksen pohjalta.

Synergiaryhmässä jatkettiin vuoden 2020 aikana kehittämishankkeiden työn ja tulosten seuraamista ja tukemista. Etäkokouksissa esiteltiin erityisesti niitä hankkeita, joiden tuotokset ovat kansallisesti hyödynnettävissä: esim. eAMK-hanke, Toinen reitti yliopistoon-hanke, oppimisanalytiikkahankkeet, Ristiinopiskelun kehittäminen-hanke sekä DigiCampus-hanke.

Synergiaryhmän yhteisen toiminnan lisäksi verkostosta muodostettu Opetusyhteistyön työryhmä⁷ aloitti työskentelynsä marraskuussa 2020. Työryhmän tehtävänä ovat:

- Tunnistaa ja määrittellä opetusyhteistyön kehittämiseen liittyviä tarpeita ja tehdä aloitteita teknisestä kehittämisestä vastaaville tahoille
- Valmistella muiden ryhmien ja toimijoiden pyynnöstä selvityksiä sekä tehdä opetusyhteistyöhön liittyvää käsitelmäärittelyä tarpeen mukaan
- Edistää opetusyhteistyöhön liittyvien prosessien yhtenäistämistä ja tiedon yhteentoimivuutta
- Lisätietoa ryhmän toiminnasta:

Synergiaryhmän puheenjohtajana toimi vuonna 2020 Tapio Ekholm Metropolista ja varapuheenjohtajana Sanna Waris Oulun yliopistosta. CSC tukee Synergiaryhmän toimintaa osana OKM:n hankkimia arkkitehtuuripalveluita. CSC:n fasilitointitiimissä ovat olleet keskeisesti mukana Lara Anastasiou, Mari Aronen, Anne Björklund, Jukka Kohtanen, Helena Majamäki, ja Annu Westerberg. Synergian kokouksissa on FUCIO-verkostosta ollut ajoittain IT-pääsihteeri.

2.7 Yliopistokirjastot

FUCIO-verkoston ja yliopistokirjastojen verkoston FUNin yhteisseminaari keväällä 2020 jouduttiin peruuttamaan ja muutoinkin yhteistyö oli tauolla aina syyskuun 2020 saakka. FUCIO-FUN-pienryhmä muodostettiin koordinoimaan verkostojen välistä yhteistyötä. Sinä ovat yliopistokirjastojen jäseninä Anne Lehto (Tritonia), Riitta Lähde-mäki (TAU), Ulla Nygrén (TY) ja Kimmo Tuominen (HY), ja FUCIO-verkostosta mukana Minna Harjuniemi (HY), Ari Hovila (VY) Jani Leino (TY) ja IT-pääsihteeri. Pienryhmä päätti toteuttaa tammikuussa 2021 yhteiskokouksen FUCIO:n ja FUNin jäsenten kanssa.

2.8 EXAM-konsortio

EXAM on tenttijärjestelmä, jonka ylläpidosta ja jatkokehittämisestä vastaa korkeakoulujen EXAM-konsortio⁸. EXAM konsortio toimii jo vakiintuneella organisoitumismallilla ja perusrahoituksella. Konsortioon kuului 2020 loppussa 26 korkeakoulua. Yliopistoista mukana ovat muut paitsi Maanpuolustuskorkeakoulu ja Taideyliopisto. Palvelu- sekä kehitystoimintaa koordinoi CSC. Palvelun toimijat sijoittuvat yliopistoissa useimmiten verkko/digiope- tuksen tukiyksikköön.

⁷ Opetusyhteistyön substanssiryhmä: <https://wiki.eduuni.fi/x/C7SKCg>

⁸ EXAM-konsortio: <https://wiki.eduuni.fi/display/CSC/EXAM/EXAM-konsortio>

Vuotta 2020 leimasi palvelujen puolella korona-pandemia, jonka vuoksi EXAM-tenttimahdollisuudet olivat hyvin tarpeellisia ja kysytyjä normaalitenttien vaihtoehtona. Toisaalta kampusten sulkeminen ja käytön rajoittaminen hillitsi EXAM-tenttipalvelujen käytön kasvua, kun EXAM-tenttitaloja suljettiin ja kapasiteettia rajoitettiin.

EXAM järjestelmää jatkokehitettiin edellisen vuoden tapaan budjetti- ja OKM kärkihankerahoituksella Digi-kampushankkeen alla. Kehityskohteita olivat *Yhteistentti*, etenkin erikoislääkärikoulutuksen tarpeisiin, *Omakonetenti* opettajajohtoiseen ryhmäenttiin ja *Älytentti*, joka on automaattinen tekoälypohjainen esseetarkastus suomenkieliselle tekstille. Kehityskohteista *Yhteistentti* on rajatussa tuotannossa, *Omakonetenti* testausvaiheen pilotissa ja *Älytentti* prototyyppin kehittämisen vaiheessa. Lisäksi EXAM-järjestelmän teknistä pohjaa uudistettiin ja CSC-palvelumalleja tarkennettiin ja tehtiin rajapintoja uusiin SIS-järjestelmiin.

Vuoden 2020 aikana tenttievierailu vakiinnettiin palveluna ja sopimusmallina. Useimmat korkeakoulut liittyivät mukaan tenttievierailun mahdollistavaan konseptiin. Selkeä ongelma tenttievierailun laajentamisessa on pääkaupunkiseutu. HY avasi rajoitetusti tenttievierailun keskustakampuksella ja paikat ovat täynnä koko ajan. Tämä palvelu on merkittävä korkeakouluyhteistyön ja ristiinopiskelun pilotti myös Digivisio 2030-hankeen konkretisoidumisen osalta. Tenttievierailun kansallista edistämistä tulee siis pohtia myös IT-yhteistyön näkökulmasta.

Konsortion toiminnan kehittämiseksi laadittiin EXAM-roadmap⁹, jatkettiin strategiatyötä, mm. EXAM-järjestelmän sijoittumisesta OPI-viitearkkitehtuuriin ja luotiin toimintamallin kuvaus ja visio. EXAM-konsortio on hyvä osoitus siitä, että tällainen löyhästi organisoitu, lähinnä vapaaehtoisuuteen pohjautuva ja lähellä arjen tuki-palveluvastuita toimiva konsortio pystyy tuottamaan toimivan järjestelmäpalvelun, pitämään hajautettua palveluprosessia yhteismittallisena yllä, sekä kehittämään sitä osana kansallista järjestelmäarkkitehtuuria. Kehittämistyössä kiinnostava on kampuustoiminnan kytkeytyminen verkosto- ja etäopiskelun tarpeisiin sekä taustalle syntyvien yhteisten datavarantojen ja arvioinnin tekoälyratkaisujen toimivuus.

Haasteena on tunnistaa konsortion kehittämisosaamisen rajat ja järjestelmän tekniset kyvyt monimuotoisen sähköisen arvioinnin ja tenttimisen, etävalvonnan, sähköisten pääsykokeiden ja osaamisen arvioinnin nopeasti kehittyvässä kentässä.

Konsortion toiminnasta vastaavassa johtoryhmäjässenenä on FUCIO-verkostosta mukana Markku Närhi (JY).

2.9 Haka-federaatio

Vuoden 2020 aikana HAKA luottamusverkoston¹⁰ strategiaa kaudelle 2021-2025 pohjustettiin strategiatyöpäiväpäivässä sekä ohjausryhmäkokouksessa. Ohjausryhmä linjasi strategisiksi painopisteiksi seuraavat:

1. Jäsentensä ja kumppaniensa luottamusverkosto
2. Kyvykkyyden kehittäjä alallaan
3. Tunnistautujan tuki ja turva
4. Luottamusverkoston operaattorin roolin tukeminen yhteentoimivuuden edistäjänä kansallisesti ja kansainvälisesti

Samalla muotoiltiin luottamusverkostolle uusi visiolauseke: "Muuttuvassa maailmassa edistämme yhdessä luotettavan ja sujuvan tunnistautumisen yhteentoimivuutta ja jatkuvuutta."

Sirtfti:n¹¹ (The Security Incident Response Trust Framework for Federated Identity) osalta operaattori on ollut mukana korkeakoulujen Tietoturva-SIG ryhmässä sekä tarjoaa korkeakouluille kyselyä Sirtfti-itsearviointiin.

Operaattori osallistui aktiivisesti OIDC federaatiomääritysten kehityksen seurantaan ja testaamiseen, tarjoten samalla testipalveluja korkeakouluille.

HAKAn tekninen ryhmä on valmistellut vahvaa heikompaan ensitunnistusta niin omassa kokouksissaan kuin IAM verkostotapaamisissa. Käyttöönotto etenee, kun kotiorganisaatiot alkavat luovuttaa eduPersonAssurance attribuutin pakollisena tietona. Käyttöönoton toisessa vaiheessa federaatioissa olevat palvelut pystyvät hyödyntämään tietoa tunnistamisen vahvuudesta.

Hakan ohjausryhmässä toimii FUCIO-verkostosta Antti Sirviö (LUT) ja Minna Harjuniemi (HY).

⁹ EXAM-Roadmap: <https://wiki.eduuni.fi/display/CSCEXAM/EXAM+Roadmap>

¹⁰ Haka: <https://wiki.eduuni.fi/display/CSCHAKA/Luottamusverkosto>

¹¹ Sirtfti: <https://refeds.org/sirtfti>

2.10 Identiteetinhallinnan ryhmä

Valtiovarainministeriö perusti ns. identiteetinhallinnan ryhmän. Identiteetinhallinnalla on merkittävä rooli myös Digivisio 2030-hankkeessa. Toiminta käynnistyi vuoden 2020 syksyn alussa.

FUCIO-verkostosta identiteetinhallinnan ryhmässä on edustettuna Jussi-Pekka Pispa (TAU) ja Minna Harjuniemi (HY).

2.11 Tutkimushallinnon tietovirtojen ja tutkimustietovarannon johtoryhmä

Tutkimushallinnon tietovirtojen ja tutkimustietovarannon johtoryhmän toimikausi päättyi vuoden 2020 lopussa. Ryhmän tehtävänä oli

- linjata tutkimustietovarannon kehittämistä ja suuntaamista
- tunnistaa keinoja tutkijan hallinnollisen työn vähentämiseksi yhteisiä tutkimustietovirtoja hyödyntämällä
- linjata tutkimuksen tietovirtojen pitkän aikavälin kehittämistarpeet ja niiden edellyttämät toimenpiteet eri toimijoilta
- tunnistaa tutkimushallinnon tietotarpeet
- edistää valtakunnallista yhteistyötä eri toimijoiden ja sektoreiden välillä tutkimushallinnon tietovirtojen kehittämisessä.

Vuoden 2020 aikana ryhmässä on käsitelty mm. tiedejatutkimus.fi-portaalista, Tutkijan tiedot profiilityökärlusta ja sen aikatauluttamisesta, Aurora-tietokannan avointen rahoitushakujen siirto Tiedejatutkimus.fi-portaaliin ja Tutkitun tiedon teemavuoden alkamisesta vuonna 2021. Tiedejatutkimus.fi-portaali¹² avattiin kesäkuussa 2020.

Johtoryhmässä on FUCIO-verkostosta toiminut Minna Harjuniemi (HY).

2.12 Digiopetus-ryhmä

Vuoden 2020 aikana ei osallistuttu opiskelijoiden, opettajien ja tutkijoiden IT-taitoja ja asiakaspalvelua kartoittavaan Educasen ECAR kyselyyn. Yhdysvalloissa alkoi juuri kyselyn aikana Covid-19-pandemian leviäminen. Kun vastauksia oli ehditty kerätä niin ennen pandemian alkua kuin sen aikana, kysely keskeytettiin.

Samanaikaisesti oli Suomessa virinnyt KOOTuen ja Peda-Forummin Digiopetus-ryhmän keskuudessa ajatus omasta kansallisesta kyselystä. Tämän kyselyn rungon toteutusta alettiin kartoittaa syksyn 2020 aikana. Tavoitteena on saada kysely toteutetuksi vuoden 2021 syksyllä.

Yhteisen kyselyn suunnitteluryhmässä FUCIO-verkostosta oli mukana IT-pääsihteeri.

2.13 Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta –seurantaryhmä

Seurantaryhmä¹³ seuraa lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta toimeenpanoa. Ryhmä toimii valtiovarainministeriön alaisuudessa. Laissa säädetään julkisen sektorin verkkosivujen ja mobiilisovellusten saavutettavuudelle asetetuista vaatimuksista ja saavutettavuuden toteutumisen valvonnasta. Lisäksi laissa säädetään velvoitteista viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestämisestä yleisölle.

FUCIO-verkostosta seurantaryhmässä oli Ilkka Siissalo (HY). Seurantaryhmän toimikausi päättyi vuoden 2020 lopussa.

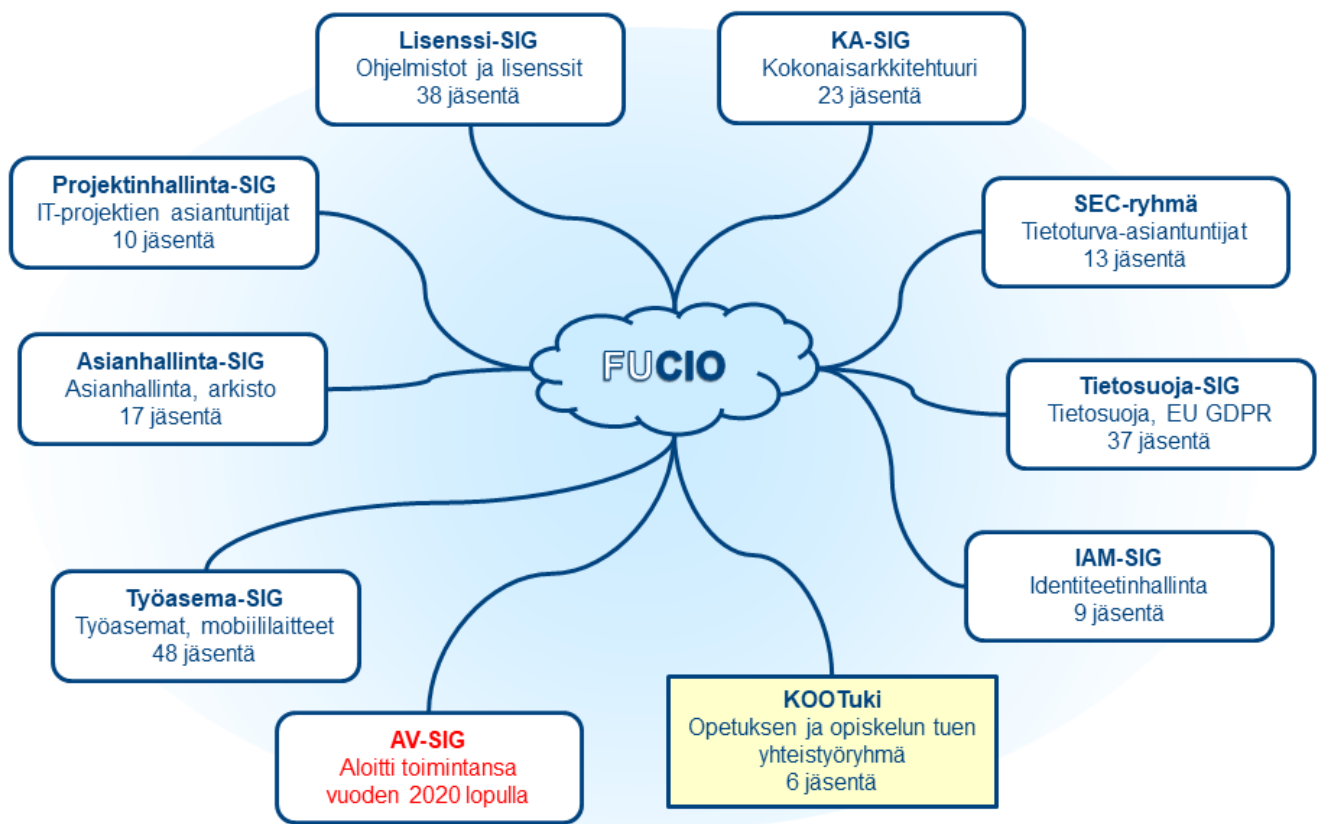
¹² Tiede- ja tutkimus – protaali: <https://www.tiedejatutkimus.fi/fi/>

¹³ VM/Hanke: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM181:00/2018>

3 Asiantuntijoiden yhteistyöryhmät

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut tai niiden asiantuntijat ovat muodostaneet erilaisia luottamus- ja yhteistyöryhmiä (Special Interest Group = SIG). Yhteensä näissä ryhmissä oli aktiiveina tai kuulolla vuoden 2020 lopussa n. 350 eri yliopistossa toimivaa henkilöä. Kun mukaan lasketaan vielä ammattikorkeakoulujen asiantuntijat, on asiantuntijaryhmissä yhteensä lähemmäs 700 eri henkilöä korkeakoulusektorilla. Lisäksi monissa näistä on mm. CSC:n edustus.

Vuoden 2020 aivan lopussa synnyttiin yhdessä ammattikorkeakoulujen kanssa ns. AV-SIG. Se on audiovisuaalisten palveluiden ja esitystekniikan oma asiantuntijaryhmä.

3.1 Lisenssi-SIG – Lisenssiasiantuntijoiden ryhmä

Lisenssi-SIGin tavoitteena on yhdenmukaistaa toimintaa lisenssejä myyvien toimittajien kanssa, käydä alustavia sopimusneuvotteluja useamman korkeakoulun nimissä ja jakaa tietoa lisenssihankinnoista ja ohjelmistotuotteista korkeakoulujen kesken.

Vuosi 2020 on ollut Lisenssi-SIGin toiminnassa verraten rauhallinen. Erytistarpeet Covid-19-viruksen takia esim. etätyöskentelyn mahdollistamiseksi käsiteltiin alkukeväästä verraten nopeasti. Ensimmäinen kompastuskivi oli VPN-lisenssien riittämättömyys mutta tämä ongelma taklattiin varsin nopeasti. Zoom-verkkoneuvotteluohjelmiston kapasiteetin ja lisenssien hinnoittelun paisumisesta näytti muodostuvan merkittävä pullonkaula. Ensisijainen rooli Zoom-neuvotteluissa oli CSC:llä ja sen neuvottelukyvyyssä palveluntuottajan kanssa. Kapasiteettia saatiin pohjoismaiselle tasolle hyvin nopeasti lisää. Kustannusten ennakoitiin nousevan hyvin paljon, mutta jälkikäteen ennakoitu kustannusvaikutus jäi merkittävästi odotettua pienemmäksi. Myös virtualisointiratkaisut työllistivät Lisenssi-SIGiä ohjelmistojen erilaisten käyttötapojen lisensoinnin suhteen.

Lisenssi-SIG on käsitellyt kokouksissaan mm. Adobe ETLA-yhteiskilpailutusta ja siihen liittyvää FTE-luvun suuruutta. VMware MSLA/ELA-sopimus saatiin maaliin. F-secure-sopimus on saatu valmiiksi syksyn 2020 aikana. Tämän sopimuksen aikaansaaminen on ollut CSC:n Urpo Kailan ansiota.

Erilaisia kyselyitä ja tiedotteita lisenssiringille lähetettiin 15 kpl. Sen sijaan perinteinen Systeemikysely 2020 jäi toteutumatta. Lisenssi-SIGin ja KA-SIGin on ollut tarkoitus harmonisoida kysely vastaamaan hyväksytyjä viitearkkitehtuureja. Tämä prosessi oli jäänyt taustalle, kunnes syksyllä 2020 asiaa alettiin viedä tarmolla eteenpäin. Uudistettu Systeemikysely 2.0 saadaan kuitenkin jakoon vasta vuoden 2021 tammikuussa.

Ryhmän puheenjohtajana on toiminut Timo-Jussi Hämäläinen (HY). FUCIO-verkostosta Lisenssi-SIGin työvaliokunnassa on mukana IT-pääsihteeri, joka vuoden 2020 toimi myös ryhmän sihteerinä.

3.2 Kokonaisarkkitehtuuri SIG eli KA-SIG

Kokonaisarkkitehtuuri SIGin (KA-SIG) toiminnan tavoitteena on tukea korkeakoulujen KA-työtä. Vuonna 2020 järjestettiin kolme KA-rinkitapaamista verkossa. Niihin kuhunkin osallistui yli 20 henkilöä. Rinkitapaamisissa pääteemana on ollut tiedonhallintalaki. Lisäksi on käsitelty mm. Digivisio 2030-hanketta, OPI-viitearkkitehtuuria ja EIF&EIRAA. KA-ringissä on yli 60 henkilöä, joista hieman vajaa puolet on yliopistosta, noin puolet ammattikorkeakouluista ja loput CSC:ltä. Kesäkuun KA-rinkitapaaminen järjestettiin kolmipäiväisenä yhdessä EUNIS EA SIG:n kanssa¹⁴. Siellä teemoja olivat "EA in University", "Capability & Strategy" ja "EIF & EIRA".

KA-SIG järjesti syksyllä toimintasuunnitelmansa mukaan koko korkeakoulu yhteisölle tarkoitettuja avoimia tapaamisia tiedonhallintalain edistämisestä. Webinaarit olivat varsin suosittuja, näissä kussakin oli 40-75 osallistujaa.

Kuluneen vuoden onnistumisia on useita: SIG-rajat ylittävän yhteisen toiminnan lisääntyminen (mm. Asianhallinta-SIG, Lisenssi-SIG), korkeakoulujen KA-työn tilanteen kuulemiskierrokset rinkitapaamisissa, tiedonhallintalain edistäminen korkeakouluissa -tilaisuudet sekä uudistettu KA-SIG:n toimintasuunnitelma. Positiivisena asiana nähdään myös järjestettyihin KA-rinkitapaamisiin osallistuvien määrä, jossa on nousua. KA-rinkitoimintaan on tullut uusia aktiivisia osallistujia ja uudenlaista näkökulmaa. Myös tietoarkkitehtuurityö on saanut nostetta tiedonhallintalain myötä ja sen kehittämiseen on syntynyt oma KA-SIGin haara.

KA-työn rooli mm. Digivisio 2030-hankeen ja tiedonhallintalain myötä tulee korostumaan. Tulevien vuosien haasteena on toisaalta myös, miten KA-SIG ymmärretään voimavarana ja miten sitä hyödynnetään kompleksien kokonaisuuksien rakentamisen tukena. Nykyään kokonaisarkkitehtuuria ohjataan ja viitearkkitehtuureja saataan luoda ilman arkkitehtuuriyhteisön osallistumista työhön.

Yhtenä KA-yhteistyön haasteena on vuosittaisen kypsyystasokyselyn vastausprosentti. Tälle vuodelle luotu kohdennetumpi KA-kypsyystasokysely ei kovin paljoa nostanut vastausprosenttia. Niinpä vastausten perusteella ei voi tehdä päätelmiä KA-kypsyystason kehittymisestä korkeakouluissa. Tätä on osin paikattu KA-ringeissä KA-työn kuulemiskierroksilla, mutta silti systemaattinen mittaaminen on vaikeaa.

KA-SIG on tehnyt vuoden 2020 aikana uudistetun toimintasuunnitelman. Rakenteeltaan ja sisällöltään se selkeyttää KA-SIGin roolia, tehtäviä ja niihin osallistujia.

KA-SIG on ollut aktiivinen toimija Lisenssi-SIGin kanssa Systeemikysely 2.0 uudistamisessa.

Puheenjohtajana vuonna 2020 on toiminut Patrik Maltusch (Aalto) ja sihteerinä Esa Suominen (HY). FUCIO-edustajina KA-SIGissä ovat toimineet Ari Hirvonen (JY), Magnus Sippel (Hanken) ja IT-pääsihteeri.

3.3 SEC-ryhmä, Tietoturvyhteistyö

Yliopistojen Sec-työvaliokunnassa on tällä hetkellä mukana jäsen jokaisesta yliopistosta (Maanpuolustuskorkeakoulua lukuun ottamatta).

Vuoden 2020 aikana Sec-työvaliokunnan puheenjohtajana toimi Olavi Manninen (UEF) ja varapuheenjohtajana Jan Wennström (ÅA). Sec-tv-kokouksia pidettiin säännöllisesti noin kahden kuukauden välein, yhteensä kuusi kokousta. Sec-tv-kokouksiin ovat osallistuneet myös ammattikorkeakoulujen sec-tv:n puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä CSC:n tietoturvapäällikkö ja Funet Certin edustaja. Yliopistojen sec-tv:n puheenjohtaja on osallistunut myös AMK-sec-verkoston kokouksiin.

¹⁴ EUNIS Enterprise Architecture Special Interest Group <https://www.eunis.org/task-forces/enterprise-architecture/>

Aikaisempien vuosien tapaan sec-tv järjesti työpajoja tietyistä aiheista. COVID-19:n takia työpajat toteutettiin maaliskuusta lähtien etätyöpajoina. Perinteiset SEC-päivät jouduttiin peruuttamaan COVID-19 -tilanteen takia.

Harjoitteluun liittyviä työpajoja toteutettiin yhteensä viisi, harjoitusten vetäjänä toimi Jari Seppälä (TAU). Niiden tavoitteena oli saada harjoittelu tukemaan paremmin muuta toimintaa, tuottaa osaamista ja hyviä käytäntöjä harjoittelun toteuttamiseen, luoda korkeakouluille paremmin sopivia harjoitteluskenaarioita, lisätä harjoitteluun liittyvää yhteistyötä ja verkottua jatkuvuuden turvaamiseksi kriittisten toimijoiden kanssa.

Jari Seppälä veti myös tilannetiedon jakamisen ja hyödyntämisen työpajoja. Loppuvuonna pidettiin kaksi työpajaa ja ne jatkuvat myös keväällä 2021. Tavoitteena on mm. tunnistaa käytännön työtä helpottavia tilannetiedon jakotarpeita ja niiden hyötyjä sekä riskejä, sopia korkeakouluille pelisäännöt tilannetiedon jakamiseen ja pilotoida tekninen tapa tilannetiedon jakamiseen ja häiriöviestintään.

Tuukka Vainio (TY) on edelleen vetänyt korkeakoulujen SIEM-yhteistyötä. Lokitukseen ja tietoturvatapahutumien havainnointiin keskittyvän SIEM-yhteistyön puitteissa pidettiin kaksi tapaamista, joissa keskusteltiin ajankohtaisista asioista, mm. tiedonhallintalain asettamista vaatimuksista lokitukselle. Tampereen ja Oulun yliopistot pilotoivat syyslukukauden ajan CSC:n palvelinalustaa käyttävän keskitettyä lokipalvelua, josta raportoidaan 2021 puolella. Office 365 -palveluihin siirtyneiden organisaatioiden keskuudessa Microsoftin pilvipohjaisen Azure Sentinel - SIEM-järjestelmän käyttö kasvoi. SIEM-yhteistyö otti käyttöön CSC:n RocketChat-keskustelukanavan.

Julkisten pilvipalveluiden arviointiin tarkoitettujen Pilviohje -sivuston päivittämiseksi järjestettiin yksi etätyöpaja, johon osallistui ensimmäistä kertaa myös ammattikorkeakoulujen asiantuntijoita. Sivuston ylläpitäminen vapaaehtoistyönä koetaan haasteelliseksi eikä sivuston käyttömäärien seurantaan ole saatu teknistä ratkaisua.

Sec-työvaliokunnan jäsenet Teijo Roine (JYU) ja Mats Kommonen (TY) ovat mukana tiedonhallinta-lautakunnan tietoturvaosaston sekä arviointikriteeristön toiminnassa. Lisäksi työvaliokunnan jäseniä on osallistunut seuraavien Vahti-työryhmien toimintaan: Riskienhallinnan kehittäminen, Toiminnan jatkuvuus ja varautuminen, ICT-palveluiden digitaalisen turvallisuuden kehittäminen, Tietosuojaan kehittäminen, Digiturvaosaamisen kehittäminen.

FUCIO-verkostosta SEC-ryhmässä on mukana Olavi Manninen (UEF), joka toimii vuoden 2020 ryhmän puheenjohtajana. SEC-työvaliokunnan puheenjohtajaksi vuodelle 2021 valittiin Teijo Roine (JY) ja varapuheenjohtajaksi Jari Taipale (LUT).

3.4 Tietosuojavastaavien verkosto

Vuoden 2020 aikana tietosuojavastaavien verkosto on jatkanut tutkimuksen ja opintoasioiden käytännesääntöjen valmistelua. Valmistelutyö on ollut haastavaa, koska yleisesti käytännesääntöjen sisältöön ja hallintaan liittyviä käytäntöjä ei vielä ole. Tällä hetkellä näyttää siltä, että varsinaisten käytännesääntöjen rinnalle tarvitaan käytännön esimerkkejä sisältävä ohje.

Tietosuojavastaavien verkosto osallistui aktiivisesti OHA-forumin koordinoimaan etätentin etävalvontaohjeen valmistelutyöhön. Osana tätä työtä valmisteltiin etätentin etävalvontaohjeen vaikutustenarvioinnin (DPIA) pohja. Yhteistoimintamallista saatiin hyviä kokemuksia.

Vuoden 2020 aikana tietosuojavastaavat pitivät kaksi webinaaria, joissa käytiin läpi ajankohtaisia asioita. Verkostoitumista tuettiin webinaareihin sisältyneellä pienryhmätyöskentelyllä. Verkoston sähköpostilistalla keskustelu on ollut aktiivista. SIGissä on mukana noin 100 korkeakoulujen asiantuntijaa.

Alkavalle vuodelle 2021 toiminnan painopisteiksi SIG on määrittänyt:

- Käytännesääntöjen edistäminen
- Tiedonhallintalakiin liittyvä yhteistyö
- Tieteellisen tutkimuksen seminaari joko webinaarina tai lähitapaamisena.
- Yhteisen pohjan laatiminen tutkimuksen DPA-sopimukseen ja yhteisrekisterinpitäjyyteen.
- Yhteistyö vaikutustenarvioinneissa (DPIA)
- Uuden lainsäädännön seuraaminen (esim. Whistleblower/ilmiantokanava)

Verkoston puheenjohtajan on toiminut Kari Kataja (HAMK). FUCIO-verkostosta tietosuojavastaavien verkostossa ovat mukana Ari Hovila (VY) ja Liisa Huovinen (Uniarts).

3.5 Asianhallinta-SIG

Asianhallinta-SIG on vasta vuoden ikäinen toimijaryhmä. Sen tehtävänä on mm.

- Ylläpitää yhteyttä asianhallinnan asiantuntijoiden ja sidosryhmien välillä.
- Koostaa sekä ammattikorkeakoulujen että yliopistojen tuottamaa aineistoa yhdessä käytettäväksi.
- Kerätä ja tuottaa suosituksia sekä hyviä käytänteitä asianhallinnan toimijoille.

Asianhallinta-SIG sai vuoden 2020 aikana toteutettua asianhallinnan kypsyystasokyselyn. Kypsyystason pohjalta saadaan korkeakoulusektorin tilannekuvaa asianhallinnan ja tiedonhallinnan tilanteesta. Kypsyystasokysely toteutettiin helmikuussa 2020 ja siihen vastasi suurin osa korkeakouluista.

Covid-19-virus aiheutti myös asianhallinnan osalta ongelmia, mm. opinnäytetöiden sähköinen palauttaminen ja sähköisen allekirjoituksen ratkaisut nousivat esiin.

Useat korkeakoulut ovat lähteneet yhdessä toteuttamaan vaatimusmäärittelyä niin asiahallintajärjestelmän (kuusi korkeakoulua) kuin sähköisen arkiston järjestelmähankinnan (kymmenen korkeakoulua) osalta.

FUCIO-verkostosta Asianhallinta-SIGin työvaliokunnassa on toiminut pääsihteeri.

3.6 IAM-verkosto

Identiteetin- ja pääsynhallinnan verkosto toimii HAKA-luottamusverkoston yhteydessä. Vuoden 2020 aikana se piti kolme kokousta. Vakioaiheita näissä tapaamisissa ovat IAM-ratkaisut ja Hakan ajankohtaiset asiat. Lisäksi kokouksissa oli esityksiä Sisuid:stä, Digi- ja väestöviraston suomi.fi-tunnistuksen kehitys ja sähköinen allekirjoitus sekä digitaalinen identiteetti. IAM-verkosto on myös tutustunut Sveitsin SWITCH:n eduID-ratkaisuun, joka on suomalaisen Haka-tunnistautumisen vastine.

Keväällä kuultiin Digivision kuulumisia ideamuotoilusta, jossa oli IAM-verkostolla edustaja mukana. OKM:n identiteetinhallinnantöryhmän tilannepäivityksiä mahtui myös mukaan ohjelmaan. Toimittajapuolelta ovat Microsoft pitänyt esityksen salasanattomasta kirjautumisesta ja Signicat esityksen sähköisestä allekirjoituksesta ja tunnistamisesta myös ulkomaalaisten osalta.

IAM-verkoston teemat jatkuvat samankaltaisina vuoden 2021 aikana. IAM-verkoston jäsenet pääsevät varmaankin laajemmin mukaan Digivision työpaketin #3 (arkkitehtuuri, tekniset ratkaisut ja tietoturva) työstöön.

IAM-verkoston puheenjohtajana toimi vuoden 2020 Jari Kotomäki (Aalto).

3.7 IT-projektinhallinta SIG

Vuoden 2020 aikana IT-projektinhallinta SIG on toteuttanut kyselyn, jossa kartoitettiin käytössä olevia projekti-johtamiseen ja salkunhallintaan liittyviä viitekehyksiä ja ohjelmistoja. Vastauksia saatiin kahdeksalta yliopistolta ja yhdeksältä ammattikorkeakoululta. Kyselyn lopputuloksia puitiin 12.6.2020 workshopissa.

IT-projektinhallinta SIG piti toisen kokouksensa 11.11.2020. Aiheena oli mm. vahvasti kokonaisarkkitehtuuripainotteiset ”Miksi viitekehysten käyttö on järkevää?” ja ”Kokonaisarkkitehtuuri Metropolian projektitoiminnassa ja tietojärjestelmähankinnoissa”.

Puheenjohtajana on toiminut kaudella 2020 Päivi Söderström (Haaga-Helia AMK). FUCIO-verkostosta IT-projektinhallinta SIGissä on mukana Kai Lindberg (OY).

3.8 IT-päivät 2020 peruuntui

IT2020-päivät piti järjestää Turussa marraskuussa 2020. Vastuujärjestäjänä Turun ammattikorkeakoulu ja sen tietohallintopäällikkö Juha Venho.. Tapahtuman käytännön asioiden ja ohjelman laadintaa tehtiin yhteistyössä kaikkien Turun korkeakoulujen edustajien kesken: Turun ammattikorkeakoulu, Turun yliopisto, Åbo Akademi ja Yrkehögskolan Novia.

Kesällä Covid-19-virustilanteen ennuste syksystä 2020 muutti suunnitelmat ja näin ollen vastuujärjestäjä päätti keskeyttää tapahtuman valmistelun. Turun ammattikorkeakoulu toimii kuitenkin seuraavien IT-päivien vastuujärjestäjänä 2021.

FUCIO-verkostosta IT-päivien valmistelussa ovat olleet mukana Jani Leino (TY), Miikka Kairinen (TY), Jan-Erik Flück (ÅA) ja IT-pääsihteeri.

4 Tehtyjä kartoituksia, selvityksiä ja viestintää

4.1 IT-barometri 2020

IT-barometri 2020-kartoitus¹⁵ tehtiin vuoden 2019 lopussa. Kyselyssä selvitetään yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen näkemyksiä seuraavan noin puolentoista vuoden tärkeimmistä teemoista ja aiheista, joiden arvioidaan vaikuttavan IT-palveluihin ja tietohallintoon.

Järjestelmähankkeet ja IT-palvelutuotannon muutokset ovat vahvasti esillä ja kattavat yhdessä lähes 40 % aihealueista. Digivisio 2030-hanke ja yhteistyön erilaiset muodot ovat myös vahvasti esillä. Yhdessä ne kattavat noin 15 % vastauksista. Koska kysely tehtiin ennen kuin Covid-19-virus lähti leviämään, ei sen vaikutus näkyneet vastauksissa vielä ollenkaan.

IT-barometrin vastaukset kerää ja raportin tuottaa FUCIO- ja AAPA-verkostojen pääsihteeri.

4.2 Benchmarking

Covid-19-viruksen leviäminen juuri keväällä 2020, kun benchmark-datan keruu on menossa, aiheutti osallistujamäärän merkittävän vähenemisen (v.2018 49 osallistujaa, v.2019 44 osallistujaa). Toisaalta joitakin uusiakin yliopistoja tuli mukaan mm. Sveitsistä. BM2019 benchmark-selvitys¹⁶ julkaistiin elokuussa erillisessä webinaarissa, koska vuotuinen EUNIS-kongressi peruuntui Covid-19-viruksen vuoksi. Suomalaisten yliopistojen tuloksia ei voi yleisellä tasolla muodostaa, koska yliopisto-osallistujia olivat vain kahdeksan yliopistoa: Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, LUT-yliopisto, Oulun yliopisto, Taideyliopisto, Tampereen yliopisto ja Åbo Akademi.

Vuoden lopulla marraskuussa oli perinteiseksi muodostunut markkinointi-workshop. Tällä kertaa se järjestettiin virtuaalisesti ja osallistujamäärä oli varsin runsas.

BM-toiminnassa ovat FUCIOsta olleet mukana BM Steering Groupissa Ilkka Siissalo (HY), Jussi-Pekka Pispala (TAU) ja pääsihteeri. Projektiryhmässä toimi FUCIO-pääsihteeri ja projektipäällikkönä toimi Yvonne Kivi (HY).

5 Kansainvälinen yhteistyö

5.1 NUAS IT-yhteistyö

NUAS on yhteispohjoismainen yhdistysmuotoinen yliopistohallintojen yhteistyöelin, jonka puitteissa toimii kaikkiaan 13 hallinnon osa-alueella oma koordinoiva työryhmänsä. NUAS IT –ryhmässä on toiminut Suomesta puheenjohtajana Ilkka Siissalo (HY) sekä Christa Winqvist (Aalto). Ruotsista ja Norjasta on ollut kummastakin kaksi IT-johtajaa ja Tanskasta yksi. Islannissa on tapahtunut henkilövaihdos Reykjavikin yliopistossa.

Pohjoismaisten IT-johtajien verkostojen kokous järjesti yhdessä NUAS-IT:n kanssa laajan webinaarin loka-kuun alussa. Covid-19-virus ja siitä selviytyminen eri yliopistoissa ja erimaissa oli pääteemana.

Syyskokouksessaan FUCIO-verkosto muutti NUAS-IT-edustustaan siten, että Jani Leino (TY) ehdotetaan toiseksi suomalaisen yliopistojen edustajaksi. Winqvist jatkaa edustajana ja Siissalo jättäytyy sivuun.

5.2 EUNIS

EUNIS on Euroopan tasolla toimiva yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen IT-yhteistyöverkosto. EUNIS järjestää joka vuosi suuren vuosikonferenssiin ja sen lisäksi joka toinen vuosi Rectors konferenssin yliopistojen ylimmälle johdolle.

EUNISin yhteydessä toimii myös useita erityisryhmiä (special interest groups). Suomalaisilla on vetovastuu IT-toiminnan benchmarking-työtä tekevässä BenchEIT-ryhmässä sekä kokonaisarkkitehtuuriryhmässä. Lisäksi suomalaisia on ollut aktiivisesti mukana myös InfoSec-ryhmän ja Student Mobility –ryhmän toiminnassa. EUNISin

¹⁵ IT-barometri 2020, 14.2.2020, <https://tt.eduuni.fi/sites/kity/publicAAPAFUCIOdocs/FUCIOAAPA-2020-IT-Barometri.pdf>

¹⁶ BM2019 tulosesittelyt, <https://www.eunis.org/task-forces/benchmarking/bm2019/>

suomalaisena jäsenenä toimii Outi Tasala CSC:ltä. FUCION IT-päsihteeri Teemu Seesto toimii EUNISin sisäisenä tilintarkastajana. BencHEITin projektipäällikkönä toimi 2020 ajan Yvonne Kivi Helsingin yliopistolta.

Vuoden 2020 konferenssi peruuntui Covid-19-viruksen vuoksi. Tämä oli ikävä takaisku erityisesti Helsingin yliopistolle, koska se oli vastuujärjestäjänä ehtinyt tehdä pitkälle kongressin järjestelyitä ja ohjelmaa.

Marraskuussa 2020 pidettiin EUNIS BencHEIT Task Force Workshop webinaarina. Mukana oli 22 osallistujaa useista eri maista.

6 Jäsenkokouksia ja muuta toimintaa

FUCION kevätkokous peruuntui Covid-19-viruksen vuoksi. Jäsenistö totesi, että koska päätösasioita ei ollut keväälle, viikoittaiset Korona-tiistai-kokoukset riittivät tilanteessa aivan hyvin. Lisäksi kesäkuussa oli viikoittain valintakokeiden, ristiinopiskelun ja Digivisio 2030-hankeen seurantakokouksia.

Syyskokous pidettiin 31.9.2020. Kokouksessa valittiin uusi puheenjohtaja sekä työvaliokunta kaudelle 2021. Uudessa työvaliokunnassa v.2021 ovat puheenjohtaja Ari Hirvonen (JY), Ari Hovila (VY), Marko Holmavuo (UEF), Ilkka Siissalo (HY), Antti Sirviö (LUT) ja IT-päsihteeri Teemu Seesto (TY).

Syyskokous myös päätti jatkaa käytäntöä, jossa työvaliokunnalla on käytettävissään 10 000 € käyttöraha hyödynnettäväksi mm. ideamuotoiluihin tai muihin koko verkostoa palveleviin konsultaatioihin.

7 FUCIO-jäsenet ja työvaliokunta 2020

FUCIO-työvaliokunta 2020

- Puheenjohtaja
 - Jussi Kivinen, Tampereen yliopisto 30.7.2020 saakka
 - Ari Hirvonen, Jyväskylän yliopisto 1.10.2020 alkaen
- Varapuheenjohtaja Christa Winqvist, Aalto-yliopisto
- Ari Hovila, Vaasan yliopisto
- Jussi Kivinen, Tampereen yliopisto
- Ilkka Siissalo, Helsingin yliopisto
- Antti Sirviö, LUT-yliopisto
- IT-päsihteeri Teemu Seesto, Turun yliopisto

Muut FUCIO-jäsenet

- Juha Eskelinen, Tampereen yliopisto
- Jan-Erik Flück, Åbo Akademi (9.3.2020 alkaen)
- Kati Hagros, Aalto-yliopisto
- Terja Hakala, Turun yliopisto (19.8.2020 alkaen)
- Marko Holmavuo, Itä-Suomen yliopisto
- Minna Harjuniemi, Helsingin yliopisto
- Liisa Huovinen, Taideyliopisto (31.8.2020 saakka)
- Miikka Kairinen, Turun yliopisto (9.2.2020 saakka)
- Kari Keinänen, Oulun yliopisto
- Hanne-Mari Kiuttu, Turun yliopisto (18.8.2020 saakka)
- Jani Leino, Turun yliopisto (10.2.2020 alkaen)
- Kai Lindberg, Oulun yliopisto
- Olavi Manninen, Itä-Suomen yliopisto
- Erik Paalanen, Taideyliopisto (1.9.2020 alkaen)
- Manu Pajuluoma, Lapin yliopisto
- Jyri Penttinen, Maanpuolustuskorkeakoulu
- Björn Pundars, Åbo Akademi (8.3.2020 saakka)
- Magnus Sippel, Hanken Svenska handelshögskolan

Varajäsenet

- Sari Vehtari, Aalto-yliopisto (7.10.2019 alkaen)